

Негативні фактори, що отримали розвиток в останні десятиріччя – демографічний підйом, економічний розвиток та кліматичні зміни, що мають суттєвий вплив на стан та запаси підземних вод, визначають необхідність відпрацювання ефективної економічної політики однаково для країн з інтенсивною та екстенсивною системою користування водно-ресурсним потенціалом. При цьому основні загрози та заходи з їх попередження та мінімізації наслідків матимуть для кожної держави свою специфіку, пов'язану з природними, економічними та соціальними аспектами функціонування та розвитку суспільства.

Література

1. Салохиддинов А.Т. Управление водными ресурсами / А.Т. Салохиддинов, Р.К. Икрамов. – Ташкент, ТИМИ, 2013г.
2. Данилов-Данильян В.И. Управление водными ресурсами. Согласование стратегий водопользования / В.И. Данилов-Данильян, И.Л. Хранович. – М.: Научный мир, 2010. – 232 с.
3. Григорьев Е. Г. Водные ресурсы России: проблемы и методы государственного регулирования / Е. Г. Григорьев. – М.: Научный мир, 2007. – 110 с.
4. Устойчивое управление подземными водами: концепции и инструменты / Публикации Тренингового центра МКВК. Выпуск 7. – Ташкент: Научно-информационный центр МКВК, 2004 – 72 с.
5. Загальна характеристика регулювання використання та видобування підземних вод землевласниками та землекористувачами на базі законодавств різних держав // Європейський інформаційно-дослідницький центр [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28915.pdf>.

УДК 504.06

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ТА КЛІМАТИЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

О.Л. Скуйбіда, Л.О. Крижко

Національний університет «Запорізька політехніка»,
вул. Жуковського, 64, Запоріжжя, 69063, Україна

Сьогодні зміна клімату є однією з головних глобальних проблем екологічної безпеки, яка ставить під загрозу можливість сталого розвитку людства, а також збалансованого існування водних і наземних екосистем та їх біорізноманіття.

Дідух повідомляє [1]: «За оцінками експертів, у разі подальшого підвищення температури зникне низка екотопів (зокрема, у Карпатах); відбудеться зміна гідротермічних циклів, які визначають розвиток біоценозів (наприклад, низькі екстремальні зимові температури, що стримували поширення багатьох видів бур'янів в Україні трапляються дедалі рідше); пізньовесняні приморозки, які знижують урожайність сільськогосподарських культур і дикорослих видів, повені, посухи, зпустелювання, зросте кількість катаклізмів (рекордні високі та низькі температури). Зафіксовано такі фенологічні зміни як більш раннє квітування та скидання листків, а також повторний розвиток. Можуть суттєво змінитися ареали видів рослин, з'являються і швидко розселяються інвазійні види. Кліматичні зміни є також причиною непрямих ризиків - порушення нормального функціонування окремих систем та складнощів у наданні базових послуг населенню, зростання безробіття, тощо). До найбільш вразливих до проявів зміни клімату галузей економіки України належать сільське, лісове та водне господарство, енергетика і транспорт [2].

У «кліматичному» рейтингу Climate Change Performance Index, сформованому німецькими організаціями New Climate Institute, Germanwatch та Climate Action Network,

за індексом ефективності боротьби зі зміною клімату Україна в 2019 р. посіла 17-ме місце. Рейтинг аналізував досягнення 84 країн світу у чотирьох категоріях: скорочення викидів парникових газів, розвиток відновлювальної енергетики, зменшення споживання енергії та кліматична політика країни.

Найгучнішим кліматичним документом є Кіотський протокол (1997 р.), який закріплює обов'язки країн зі скорочення викидів парникових газів до рівня 1990 р.; документ було підписано 191 країною. Україна також ратифікувала Кіотський протокол і підписала Рамкову Конвенцію ООН щодо зміни кліматичних умов. В 2016 р. вступила в силу Паризька кліматична угода, яка передбачає інтегрування з 2020 р. заходів з недопущення зміни клімату у світі. Україна підписала і ратифікувала Паризьку угоду у 2016 р.. На її виконання була розроблена та схвалена Концепція здійснення державної політики у сфері кліматичних змін на період до 2030 року та вперше в Україні затверджено план заходів щодо виконання Концепції державної політики у сфері зміни клімату.

Важливе значення для впровадження в Україні інструментів кліматичної політики має функціонування Європейського енергетичного співтовариства. Маніфест Вахау передбачає декарбонізацію енергетичного сектору на основі підвищення енергоефективності та впровадження відновлюваних джерел енергії. Що стосується енергетичної складової кліматичної політики України, то було схвалено Енергетичну стратегію України до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» (2017 р.), розроблено Стратегію низьковуглецевого розвитку України до 2050 року (2018 р.), Національний план дій з енергоефективності до 2020 року, Національна програма дій з відновлюваної енергетики до 2020 року тощо [3].

Угода про асоціацію Україна – ЄС є також важливою в контексті розробки законодавства щодо кліматичної політики в Україні. Протягом останніх років спрямовані значні зусилля на розроблення нормативної бази для запровадження системи торгівлі викидами. В Угоді про асоціацію також передбачена розробка галузевих програм щодо покращення стану повітря, промислового забруднення та аварій; стратегій включення інвестицій в інфраструктуру й технології; розвиток стратегії у галузі навколишнього середовища; залучення природоохоронної політики в інші сфери; визначення необхідних людських і фінансових ресурсів; впровадження заходів щодо використання збалансованих поновлюваної енергії та енергозберігаючих послуг і продуктів.

У 2017 р. оновлено робочий документ ЄС по Східному партнерству, яким заплановано діяльність з енергоефективності, лібералізації енергоринків, скорочення викидів на 20 % та підвищення зобов'язань органів місцевої влади тощо.

Угода мерів є найвагомішою міжнародною ініціативою зі скорочення викидів на місцевому рівні є. Міста-підписанти, які повинні розробити План дій сталого енергетичного і кліматичного розвитку, в якому запланували 40 % скорочення викидів до 2030 року або 20 % до 2020 року для міст, що долучилися до угоди до 2015 року. В Україні угоду підписали близько двох сотен міст і переважна більшість з них уже має такий план, в т.ч. стосовно заходів з адаптації до змін клімату.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» також охоплює аспект зміни клімату і змушує проводити оцінку впливу на довкілля і клімат при розробленні і виконанні документів державного планування, які передбачають виконання видів діяльності, щодо яких законодавством передбачено проведення процедури оцінки впливу на навколишнє середовище, або які вимагають оцінки, зважаючи на можливі наслідки для екологічної мережі, територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Сьогодні Україна знаходиться на важливому етапі становлення засад кліматичної політики, яка повинна охоплювати різні галузі економіки та рівні – від загальнодержавного до місцевого та об'єктового.

Література

1. Дідух Я. Екологічні аспекти глобальних змін клімату: причини, наслідки, дії / Я. Дідух // Вісник НАН України – 2009. – № 2. – С. 34-44.
2. Зміна клімату та її вплив на економіку, екологію, суспільство [Електронний ресурс] / О. Шевченко. – Режим доступу: [ttp://meteo.univ.kiev.ua/files/statti/shevch_prez.pdf](http://meteo.univ.kiev.ua/files/statti/shevch_prez.pdf).
3. Кліматична політика України: енергетична складова. – Режим доступу: https://ua.boell.org/sites/default/files/hbs_klimatichna_politika_ukrayini_energetichna_skladova.pdf.

УДК 336.02.504

АНАЛІЗ ВИТРАТ НА ОХОРОНУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ВІДПОВІДНО ВИДІВ ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ

Журовська Д.С., магістр,
Поліський національний університет

Постановка проблеми. Враховуючи сучасні глобальні виклики та швидкий розвиток промислового та сільськогосподарського виробництва актуальним стає процес екологізації господарської діяльності. Управління витратами на навколишнє середовище дозволяє вашому бізнесу контролювати витрати, пов'язані з впливом на навколишнє середовище бізнес-операцій вашої компанії. Ваша компанія може впливати на навколишнє середовище різними способами, включаючи забруднення повітря, виробничі викиди, вплив мокрих земель та утилізацію відходів. Витрати на навколишнє середовище включають поточні та майбутні впливи на навколишнє середовище, за які відповідає ваша компанія, а також витрати на оплату праці, пов'язані з обліку екологічних витрат. Ефективний контроль за екологічними витратами підвищить загальну прибутковість вашого бізнесу.

Огляд літературних джерел. Значна кількість науковців аналіз та моніторинг витрат на охорону навколишнього природного середовища відповідно видів природоохоронних заходів. Водночас багато питань потребують подальшого дослідження.

Результати дослідження. Екологічне виробництво наразі стає трендом. Відповідно, на екологізацію виробничих процесів товаровиробники витрачають значні кошти та зусилля.

Основними статтями витрат на охорону навколишнього природного середовища відповідно видів природоохоронних заходів наразі є наступні:

- ✓ витрати на охорону атмосферного повітря і проблеми зміни клімату (характерним явищем наразі є стрімка зміна клімату, до чого потрібно пристосовуватися та підлаштовувати виробництво);
- ✓ витрати на очищення зворотних вод (проблемним питанням для багатьох країн наразі є не так нестача води, як швидке забруднення водойм у результаті промислового та сільськогосподарського виробництва);
- ✓ витрати на поводження з відходами (це одна із ключових проблем, яка має системні негативні наслідки);
- ✓ витрати на захист і реабілітацію ґрунту, підземних і поверхневих вод (враховуючи стрімкий розвиток сільського господарства та надмірний антропогенний вплив аграрних підприємств на навколишнє природне середовище дана проблематика є вкрай актуальною);
- ✓ витрати на зниження шумового і вібраційного впливу (це проблема збільшується в умовах урбанізації, розширення міст та глобального розвитку);